

YAŞAMDA MALİ ÇÖZÜM

YAHYA ARIKAN malicozum@ismmmo.org.tr

Bindiği dalı kesenlerin başına çok şey gelebilir... Vergi de toplayamazlar

Fıkra bu ya... Hoca, ağaçta dallardan birini kesen bir yolcu görmüş... Seslenmiş: "Hey, bindiğin dalı kesme sonra düşersin!" Hoca'nın bu uyarısı üzerine gelen soru meşhurdur: "Düşeceğimi nereden bildin?"

Gerisini hepimiz biliyoruz... Ne yazık ki Hoca'nın uyarısı, yolcuya pek de yaramamıştır, anlamamıştır... Baltasını bir kez daha vurmasıyla yere düşmesi bir olmuş!.. Ama olan biteni duyanlar, öğöremediklerini Hoca'ya sormaya başlamışlar; ben ne zaman ölürüm gibi...

Fıkra oldukça düşündürücü. "Bindiğin dalı kesmek" deyimini de nereden çıktı diyebilirsiniz. Biz, bu yazıda, ölüm vaktini ve sonrasını merak edenlerle değil, bindiği dalı henüz kesmeyenlerle ilgilienyoruz.

Çağdaş hizmet, etkin denetim

Konumuz vergi toplamak. Devlet gelirleri içinde verginin önemi tartışılmazdır; 2010 yılı bütçesinde yüzde 18.8. Vergi idaresinin hem adli, hem hızi, hem de her zaman hukuka saygılı olmasının yolu, önce bu ilkeleri benimsemesinden ve gereklerini yerine getirmesinden geçer. İdare; mükellefleri, iyi hizmet verilmesi gereken müşteriler olarak görmeli ve algılamalı.

Günümüzde, beyan esasına dayanan çağdaş vergi sistemlerinin başarılı olması için vergi kanunlarının basit, adil ve verimli olması gerekir. Bunun yanı sıra vergi idaresinin güçlü bir şekilde örgütlenerek bir taraftan mükelleflere çağdaş bir vergilendirme hizmeti sunması, diğer taraftan da mükellef beyanlarını denetlemesi gerekir.

Dolayısıyla, vergi idaresinin modernizasyonu ve vergilendirme hizmetinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması, son yıllarda tüm çağdaş vergi idarelerinin üzerinde durdukları ve çeşitli projeler geliştirdikleri konuların başında gelir. Vergi idaresinin tam otomasyona geçmesi, elektronik ortamda denetim ve kontrol sisteminin gelmesi, elektronik ortamda

beyanname verilmesi, ödemelerin bankalara kayması olumlu. Ancak idare personelinin eğitim düzeyinin halen yetersiz olması, fiziki çalışma alanlarının eski mimariye sahip olması halen dezavantajlar arasında.

Özerk yapılanma zorunlu

Türk vergi idaresinin bugünkü örgütlenme yapısı, yasalarla yüklenen çok önemli ve dev boyutlu görevleri yürütecek ve çağdaş ihtiyaçlar doğrultusunda üstleneceği yeni görevleri gerektiği gibi yerine getirecek durumda değildir. Her şeyden önce, vergi idaresinin belirlemiş bir vizyonu, misyonu ve stratejisi yoktur. Stratejik bakış açısının olmaması, vergi idaresinin modernizasyonu ve yeniden yapılandırılmasında izlenecek tutarlı ve sürekli bir yönlendirme eksikliğine yol açmaktadır. Vergi idaresinin yeni bir yapılanmasında:

- ✓ Güçlü ve idari özerkliğe sahip bir yapı oluşturulmalı.
- ✓ Mükellef odaklı bir örgütlenme yapısına kavuşturulmalı.
- ✓ Gelir idaresi-mükellef ilişkisinin geliştirilmesi açısından muhasebecilere gerekli eşit haklar tanınmalı,
- ✓ Çağdaş teknolojilerin olanaklarından etkin bir şekilde yararlanılmalı.
- ✓ Meslek örgütlerinden, akademi ve akademisyenlerden ideal yapılanmaya ilişkin görüşler alınmalı.

Toplumsal mutabakat önemli

Vergi yasalarında meslek kurumları ve vergi konseyi başta bu alandaki otoritelerin görüşlerinin alınarak değişiklik

yapılması da son derece önemlidir. Aksi halde iktidarlar, "kaş yapmak isterken göz çıkarabilmekte", sistem geriye gitmektedir. Bu açıklar da mükelleflerin gönüllü uyumunu geri pürkürtebilir.

Tüm bu aşamalarda iki unsurun (mükellef-vergi dairesi) birbiri ile olan ilişkisini kontrol altında tutma görevi biz mali müşavirlere düşüyor. Türkiye'de zorluklara karşın mesleki gelişimini üst seviyeye taşıyan mali müşavirler; vergiyi toplayan ile ödeyici kimliğini taşıyanlar arasında köprü konumundadır. Dolayısıyla mesleğin vergi uygulamalarındaki yeri ve önemi çok büyük. Ancak vergi kanunlarında şu ana kadar meslek mensuplarının çalışma koşullarını iyileştirici değişiklikler yapılmamıştır. Uygulamalarda ilk olarak mükellef dikkate alınırken sadece Vergi Usul Kanunu Mükerrer 227. Madde düzenlenmesi yapılarak muhasebeciye mükelleflerin vergi beyannamelerini imzalaması yetkisi verilmiştir.

Müşavirlerin yetkisi genişletilmeli

Türkiye'deki meslek mensubuna düşen yetki hakkı yetersizdir. Gelişmiş ülkelerdeki hayat standardı ve benimsenen kriterler, tamamen emeğe dayalı hizmet sektörlerinin gerekli ve gerçekçi yetkilerle donatılmasıyla kayıtdışı ekonomiyi kontrol altına alarak küresel normlara ulaşmışlardır. Bu bağlamda, bir ülkede muhasebe ve denetime verilen önem, o ülkedeki tüm ekonomik ilişkilerin ciddiyet derecesini ifade etmektedir. Vergi Usul Kanunu'nda yapılacak düzenlemelerde meslek mensubunun mükellefle yan yana anılması sağlanmalıdır. Bunun için alınacak önlemler de belirlenir ve alınan kararlarda mükellefle iyi iletişim kurmanın yolları ve kuralları açıkça belirtilmiştir.

• Mükelleflerin vergiye uyumunu kolaylaştırmaya yönelik tedbirleri almak ve uygulamak, vergi bilincinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapmak,

• Mükellef haklarının korunması, şikâyetlerinin değerlendirilmesi ve mükellef ile ilişkilerin karşılıklı güven esasına dayanması konusunda gerekli tedbirleri almak ve uygulamak,

• Mükellefleri vergi mevzuatından doğan hakları ve ödevleri konusunda her türlü iletişim aracı kullanmak suretiyle bilgilendirmek,

• Oda, birlik ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkileri yürütmek, mevzuatta yapılan düzenlemelere ilişkin bilgilendirme faaliyetlerini yerine getirmek,

• Uygulamada karşılaşılan sorunların en aza indirilmesine ve uygulama birliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapmak.

Sonuçta: Mükellef ile Maliye arasında köprü görevini üstlenen, eski adıyla hesaplayıcı kâtip, şimdiki unvanlarıyla mali müşavirler devreye girmektedir. Bu aşamada mesleği icra eden meslek mensuplarının sorumluluklarının bilincinde çalışarak, mükellef ve idare yapısına olan katkıları çok büyüktür. Mükellefle ekonomik ilişkisini kuramayan bir vergi sistemi hem uygulamaları tam anlamıyla gerçekleştiriyor hem de meslek mensubuna güvenmiyor. Dolayısıyla mükellefin uyumunu kolaylaştıracak önlemler alınmalı. Alınırken köprü konumundaki uygulayıcının katkısına başvurulmalı, köprü konumundaki müşavirlerin temsilcisi konumundaki kurumlarla iletişim içinde olunmalı. Yasal düzenleme yapılırken de... uygulamada da...

Anayasadaki değişiklik bile tartışılırken toplumsal uzlaşma arayışına girilmeyen bir ortamda çok mu şey istedik dersiniz? Yok... sanmam; sonuçta kimse bindiği dalı kesmek istemez...

EMEKLİ OLDUĞUM KURUMDA ÇALIŞABİLİR MİYİM?

TCDD Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'ndan 2009 Temmuz itibarıyla şube müdürü kadrosundan emekli olan ve ikramiyesini alan arkadaşım Semen Doğan'ın yeniden göreve dönmek istiyor. Bu durumda acaba yapabileceğimiz bir şey var mı? İdil Güneş

Emekli olan memurların yeniden göreve dönmeleri için kuruma başvuruda bulunmaları, boş kadro olup ve kurumun da atama yapması halinde mümkündür. Bu konuda arkadaşınızın emekli olduğu kuruma başvuruda bulunması doğru olacaktır.

SORU - CEVAP

Sorularınız için malicozum@ismmmo.org.tr adresine mail atabilirsiniz. Tüm sorular e-posta ile tek tek cevaplanacaktır.